

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.º

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Al-
cover, Plassa del Palau, 2.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuaderna-
cions d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Er-
nest Frau, Brossa.—Llibreria
d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oiren

Esbronecada

N'hauem de donar unes quantes an aquestes males pécores d'anticlericals que no s'aturen de fer arriesses p'es llevant i p'es ponent, p'es migjorn i p'es tramuntana. Se veu que no poren estar sense ferne. Pero per lo tant que hu fan perque volen, per això convé que los toquem es golés, per devertirlos una mica, que massa hu han mester.

I

¡Si això hu fessen a Espanya!

Escoltauho lo que's fa a France, que hi ha república, respecte de sa llibertat de la Prens. Aqueys dies s'es vista sa causa que's formá devant un Tribunal de Paris a un caricaturista que demunt «La Voix du Peuple» publicá una caricatura que representava un soldat que's rebel·là quant e-hi hagué entany sa «vaga» de ferro-carrilayres, que's Ministre Briant, un temps socialista, pegá tan granat an es socialistes; i llavò sa caricatura possava un recluta a's mig des «Govern», es «Capital» i la «Patria», que donaven an es recluta: es «Govern» un «Kepi» per aclocarli's cervell, es «Capital» una llibrea per ferne un criat, i la «Patria» uns calsons vermeys per que no s'hi conequés sa sanc qu'escamparia. Idò bé, es Jurat del Sena ha condemnat aqueix caricaturista a devuyt mesos de presó. ¡I això que hi ha República allà! ¿Que hi hauria hagut si això arribava a succeir a Espanya? «La Veu de Catalunya» de dia 14 del corrent diu que se «serien alsats tots es republicans baladretjant» i movent un telabastaix de lo més alt de punt! «D. Benet (Perez Galdós) hauria escrita una carta; En Pau Iglesias hauria amenassat ab un atentat; En Melquiades Alvarez hauria passat dos o tres dies tancat a casa estudiantse un vibrant discurs; N'Azcarate i En Lerroux haurien visitat el President des Consell de Ministres; i tota la premsa republicana radical i Conservadora hauria dit qu'això era la reacció qui alsava'l cap...». Pero ah! no es passat Espanya, sino a França tot això; i, com per tal raó no serveix per moure alguer contra la Monarquia, ara es paperots republicanetxos no tenen altre remey qu'estarse boca closa per que's bobians i biduins que los lletgeixen, no s'arribin a enterar de que sa llibertat molta volta se veu mes petxucada i botxinetjada baix d'una Republica que no baix d'una Monarquia. ¡Quins farsants que son es paperots republicanetxos!

II

¡Ja hi van units es republicans espanyols

Van tan units que només formen

aqueix enfilay de Partits: es «partit republicà federal», que té per Cap En Pi i Arsuaga; es «partit republicà progresista», que te per Cap N'Esquerdo; es «partit republicà radical», obso seu Cap En Lerroux; es «partit republicà governamental» ab so seu cap En Melquiades Alvarez; es «partit republicà radical» de la Conjunció ab so seu Cap En Rauric Soriano; es «partit republicà radical d'Unió Nacional» ab so seu Cap En Sol i Ortega; es «partit republicà socialista» ab so seu Cap En Pau Iglesias. Alguns d'aqueys «partits» han formada una Conjunció de la qual es cap En Perez Galdós. També hi ha la «Unió Federal Nacionalista Republicana» que té per Cap En Pere Coromines. De manera que a Espanya no estam per «partits republicans: en tenim nou de tals «partits» republicans, per falta d'un. Vaja! porem triar.

III

Amèn que no tornin sortir

Es periòdics republicans de Madrid, cremats de que ab sa censura que's Govern exerceix demunt la Prens per estar suspeses ses «Garanties Constitucionals» i que no les deixaven publicar tot lo qu'ells volien, s'ensumaren, i, figurantse fer xeroy an En Canalejas ab aquesta, acordaren no sortir pus mentres no's restablesquin ses «Garanties Constitucionals.» I se'n han duyt es gran porro, perque ni En Canalejas ha restabides tals «Garanties» ni l'Espanya ha fet gens de sentiment de que tals periòdics no's publicassen; lo que hi ha fet son moltes de riayes, quedant aquells periòdics ben en ridícul. Un d'ells, «El País», se feu trons de s'acort pres, i devers dia 10 comensá a sortir de bell nou; també en sortí un d'En Lerroux. Ara'ls altres segueixen no sortint, i han enviades «Circulars» an es periòdics republicans de provincies per que les fassen costat deixant de publicar-se.

Han rebudes circulars d'aquestes «El Ideal» i «Obrero Balear». «El Ideal» diu dissapte passat que, en atenció a tal «circular» deixarà de sortir mentres no's restablesquin ses «Garanties»; ara s'«Obrero Balear» digué que sortiria encara; pero que, si divendres (ahir) no havien restabides tals «Garanties», avuy ja no sortiria.—¡Quina cosa tan ben avenguda que seria qu'aqueys dos paperots no tornassen sortir pus may! E-hi guanyaria Mallorca i fins es partits republicà i socialista; es que fan més mal que s'oruga fins i tot an es seu partit.

IV

¡Tot paya i d'aquella més xereca!

Això es «El Ideal» de dissapte. Es una de ses vegades que's paperot republicà es sortit més ala baixa més

estantis i més escaufeit. Mos dedica unes gloses aygordenteres aont mos diu ses mil llástimes, això després d'haver declarat solemment que no's tornaria ocupar pus may de noltros perque mos... despreciava. Llavò en posa unes altres de gloses, encara més toixarrudes que ses altres, aont mos fan a sebre ets escriguedoretxos de «El Ideal» que son «joves» «sense Deu, sense Patria i sense Rey» i que's «basten» a si meteixos, sens dupte, per esser arriencs i pegar de jonyos. E-hu creym.

V

I ¿sa guerra an el Marroc?

Casi tot es més de juriol i agost s'«Obrer Balear» posava sens falta un article cada dissapte contra «sa guerra an el Marroc» dient i tornant dir qu'era's desbarat més gros qu'Espanya hagués de fer tal guerra, i que's socialistes no hu permetrien que fés i qu'eren ells que hu aturaven, i que's socialistes aturarien totes ses guerres que's volguessen moure dins Europa.

Idò bé: des qu'ha comensat sa guerra a Melilla que hi sostenen ses nostres tropes, s'«Obrer Balear» s'es aturat de posar tals articles contra «sa guerra an el Marroc», ni fins i tot dona conte de's combats i topades que ses nostres tropes han tengudes ab sos rieffnys, just lo meteix que si Espanya no'n sostengués cap de guerra a Melilla ni a altra banda. Com tampoc no diu una paraula s'«Obrer Balear» de sa guerra que sostén avuy Italia contra Turquia. A Italia tractaren tot d'una's socialistes d'allà d'aturarla an aquella guerra, pero's tir los sortí pe'sa culassa, s'opinió pública els estregolá i no tengueren altra remey que deixarho per por de mosques. De manera que's socialistes d'Espanya i Italia han fet ets ous en-terra. S'han passades setmanes i mesos jurant i perjurant qu'ells aturarien que hi hagués guerra perque ells eren tota sa forsa de sa nació; i es venguda sa guerra de Melilla i Tripoli, i es socialistes, ben arredossadets dins es seus caus i llorigueres callen i miren. Es que només son trempats per escaynar i moure alguer com veuen que's seu cuyro no corre perill. Perque no son selses burguesos, no, que'tenen gelós an es cuyro; es socialistes le hi tenen tant o més. A la vista está. ¡Quina trequelada de farsants!

VI

Es según Aniversari des fusellament d'En Ferrer.

Va esser divenres de la setmana passada, i negú se'n va tèmer. Cap des paperots revolucionaris que's publiquen a Mallorca, com s'«Obrero Balear» i «El Ideal», abans de dia 13 per preparar es seus bobians a fer qual-

que asada en memoria d'aquell mal homo, d'aquell gran criminal, que Deu haja perdonat. Es que republicans i socialistes ara fa un any, i llavò quant mogueren sa cosa dins ses Corts sa derreria de sa Corema, tocaren ab ses mans qu'Espanya no l'anyora gens gens gens an en Ferrer; que no se'n senti gens gens de que'l fusellasen, i que no serveix absolutament es nom de tal criminal per moure s'opinió pública espanyola a favor de sa República ni de sa Revolució. Si, republicanetxos i socialistetxos: no va esser sols es Tribunal Militar que condemná a mort En Ferrer; le hi condemná s'opinió pública espanyola; i com es 4 soldats dins es vall de Moujuich li clavaren per ministeri de sa lley es quatre tirs dins el cos, ja les hi havia clavats s'opinió pública espanyola. Per això tots voltros defensors d'En Ferrer, grans caps-verjos, grans noninguns, sufríreu en tal defensa es fracás més gros del mon; tant qu'ara que feya's dos anys d'aquell fusellament, ja no heu tenguda eya ni de llet de fer res res per celebrar tal aniversari. Voltros meteixos e-hu demostrau massa qu'En Ferrer es ben mort, i que sa seua mamoria ja no serveix ni de miloca per fer por an es gorrions ni an es buscarets.

I dissapte passat ¿que digueren de s'aniversari des fusellament d'En Ferrer *El Ideal* i s'«Obrero Balear»? *El Ideal* no'n diu mitja paraula; només posa una llista des «fusellats en temps d'En Maura» i de «fusellats en temps d'En Canalejas», i entre aquells posa En Ferrer rònegament, sense dir si ara fa dos anys ni si'n fa quatre que l'escabetxaren. S'«Obrero Balear» just dedica a s'aniversari des fusellament d'aquell gran criminal un articletxo ab més desbarats i mentides que paraules, suposant qu'era un «innocent mártir», que's consagrava «a purificar sa societat». ¡Bona casta de «mártir»! ¡bona casta d'«innocent»! ¡Bona casta de «purificar sa societat»! Si, era un «mártir» de tot crim, de tota iniquitat, de tota brutor, de tota abominació! Com espòs, era tant dolent, que sa seua dona, perque no li deixava veure ses seues fiyes i pe'sa mala vida que li donava, li despará un revolver, i llavò s'aplegá ell ab una partida de bruixes fenthi vida de porc. Com-e pare, era tan desentranyat, qu'abandoná ses seues fiyes per Paris, obligantles a guanyarse la vida: una fent d'encistadora de galletes i s'altra de comedianta, veyentse una d'elles, casada, a dur es seus fiyons malalts a l'hospital, mentres ell, En Ferrer, manetjava's diners a palades, i se donava sa gran vida ab aquelles bruixes, vivint a lo porc; i, com feu testament, a's dia abans de fusellarlo, no deixá a ses seues fiyes més que just lo que sa lley marca i obliga, i en camvi deixá una bona

marrota a Na Soledat Villafranca, sa seua derrera amiga. Com-e politic encara era pitjor: fundá s'Escuela Moderna, no per ensenyar es bé an es pobres, no per fer bons obrers, ni bons empleyats, sino per fer anarquistes convençuts, segons ell meteix confessá dins una de ses seues cartes a una persona amiga. Ell era que cridava 300 homes per matar ab un sol dia el Rey, tota sa Familia Reyat, tots es Ministres i gent grossa de Madrid; ell era que proposava an es revolucionaris de mater tots es capitalistes, tots es militars, tots es capellans, frares i monjes; ell era que aconsayava combatre l'Esglesia i s'Autoritat ab ses bombes i ab so veri; ell era que deya que sa questió era fer fer uy a tot, arrasarho tot, ferho mal-bé tot; ell estigué complicat ab s'assassinat d'En Cánovas del Castillo, ab sa bomba que tiraren an el rey N'Anfós XIII a Paris la derrera de maig de 1905; ell eestigué complicat ab sa bomba d'En Morral, i sa Masoneria llavò l'alliberá de que'l fusellassen; ell va esser sa causa principal de sa Setmana Trágica, es qui la va moure, es qui la dirigí. Per axó el fusellaren dia 13 d'octubre de 1909. Ido an aquest gran porc; an aquest gran bandetjat, an aquest gran assassí s'Obrer Balear li diu «innocent mártir» que's aonsagra va «a purificar sa societat». Se'n necessita poca d'alatxa per amollar tals barbaridats.

N'hi ha qu'han censurada LA AURORA, perque diu sovint aqueixes cosotes d'En Ferrer, i suposen qu'aixó es falta a sa caritat i a s'humanitat que's deu an es morts. An aixó responem noltros que may mos hauriem posat es nom d'aquell criminal dins sa boca ni l'hauriem retret may demunt LA AURORA si es paperots revolucionaris ni'l desenterrassen per ferlo servir de bandera infame pe'ses seues propagandes antipatriòtiques i criminals.

¡Que hu sápien es revolucionaris! Mentres ells mos presentin En Ferrer com un gran benefactor de s'humanitat, noltros recordarem i publicarem lo qu'era: un porc, un gran criminal un gran lladre, un gran assassí.

VII

Es quatre mots de la veritat

Los anam a dir, lo més curts possibles, a s'Animalot pudent. Dissapte de ses seues dotze columnes mos ne dedica més de sis. Se veu que LA AURORA es lo que més el preocupa; ell sap perque i noltros també. A noltros no mos preocupa tant ell, com se veu p'es poc espay que anam a dedicarli:—S'Animalot pudent s'emboica tot una novel·la, tot un raig de mentides, sobre aquell Nadal que feu sa santa obra de fogirli. Ben enterats de lo que passá, sabem qu'es una solemne mentida lo que diu s'Animalot pudent, que an el Palau prometessen res an En Nadal si callava. Sabem també qu'es completament fals lo que diu s'Animalot, que's del Palau li «demansassen» directa ni indirectament, d'aprop ni de lluny, «ab quines condicions acabaria ell sa companya». Sabem també que es completament fals que'l M. I. Sr. Fiscal Esgle-

siástic «proposás» directa ni indirectament que «ses denúncies» que s'Animalot «rebés cuantra capellans, en lloc de publicarles, les enviás» es paperot «an el Palau». Ens consta també qu'es completament fals i re-de fals i ben mentida quel M. I. Sr. Fiscal Esglesiástic «entaulás» cap «arretglo» ab s'Animalot pudent.—Mos fa a sebre aqueix paperot que «no viu des chantais»; i noltros li contestam que casi tota sa seua vida i sa seua fama la deu a negociar ab s'escándol, a fer negoci insultant covardament, vilment, ara un, suara s'altre; tirant grapades de inmundicia, ara demunt es bon nom d'aquell, suara demunt es bon nom d'aquell altre, dient ses infamies i ses calumnies més ferestes, no a les clares com diuen ses coses ses persones dignes, sino ab indirectes i ab significanses vagues i boyroses, i tot per eludir es Códic Penal. Aixó es sa vida de s'Animalot pudent: fer d'escopidor que admet totes ses fleumes i gargays que ses ànimes podrides arrabassen, i s'Animalot les presenta an es públic per... vendre molts de números.—Mos diu també s'Animalot qu'ell no regala cap número. Es natural; com ell no cerca més que's negoci, no va de regalar.—Suposa s'Animalot qu'ell, El Ideal, Justicia i s'Obrer Balear sifan d'anticlericals, tot'es per culpa d'En Revenjoli; que si no fos per ell, no hi farien. ¡Aixó si que hu es una mentida ben grossa! Si ells no haguessen fet d'anticlericals, En Revenjoli no se seria posat may ab ells; En Revenjoli may ha fet més que contestar an es seus atacs. Lo bo es que mos retrega s'Injusticia, allá ont ja fa setmanes que no surt, i no surt precisament perque En Revenjoli l'arribá a afonar de tot. Aixó es públic i notori. Sols sa carronyeria de s'Animalot e-hu pot descoñeixer.

Mos surt sa mala-ànima d'En Primet dient qu'hem feta una «planxa monumental» perque diguérem qu'ell era s'Mestre de s'Escola Layca de Sóller. Es mentida que hu donássem per cert. Diguérem sf que'l considerariem tal Mestre, si aqueix no desmentia que fos ell En Primet diu que no es tal Mestre. No mos basta qu'ell e-hu negui. Hem rebuda una carta de Sóller assegurantnos que En Primet no es aquell Mestre; un altre amic de Ciutat mos assegura qu'es un xaval des carrer des bataixos Sia es qui sia, es un poca cosa, un heretge, un ateu, un... gran mentider i calumniador. Segueix dissapte mentint quant diu que noltros deym que «tot lo de l'Esglesia son coses posades p'es meteix Deu». Es completament fals que noltros may hájem dita una tal cosa. ¿Que va que no cita En Primet es nombre, plana, columna i retxa aont noltros may hájem dit aixó?

En quant a lo que mos diu En Primet sobre certs actes de qualche ungit del Senyor responem, qu enoltros condemnam i reprovam ab tota sa nostra ànima tot lo condemnable i reprobable que fassa qualsevol, sia el qui sia, i quant més alt i escels es p'es seu Estat ab més forsa hu condemnam i reprovam. No, LA AURORA no ha defensat ni defensará may res que no sia defensable, res que no sia digne.

LA AURORA no defensa més que lo ver, lo just, lo digne; i rebutja i condemna tota mentida, tota calumnia que'ts anticlericals, com s'Animalot pudent, tan sovint escampea, fent de bandetjats i d'assassins d'ànimes. LA AURORA denuncia a totes ses persones dignes es llenguatge pornogràfic, escandalós i asquerós qu'usa s'Animalot pudent tot sovint, i especialment, dissapte passat, a sa plana 2.ª, col. 3.ª; i plana 3.ª, col. 1.ª Es un llenguatge magnífic per fer obrir ets uys de totes ses ànimes innocents. Pares de familia que teniu sa desgracia de deixar entrar dins ca-vostra aqueix paperot, fixauveshi ab aixó que vos dic, i voltros meteys veyauho si es cosa de deixar agafar an es vostros fiys i fiyes aquell paperot, tot farsit d'indecencies i de desvergonyes, ses més nefandes.

I ara anem a lo del Rt. Vicari de Mancor. Aquest Rt. Vicari en virtut de ses obligacions que 's seu sagrat càrrec li imposa, ha hagut d'adoptar certa actitud respecte d'un estornell d'aquella vila, qu'es un escandalós públic. Idó bé, aqueix subjecte, per defensarse mascarant ets altres que no están mascarats, tracta de fer passar el Rt. Sr. Vicari per lo qu'edit estornells. Iper aixó ello qualche amic seu han enviat a s'Animalot pudent un escrit infame, que sols pot esser obra d'un canalla, aont diu i no diu del Rt. Sr. Vicari lo sufficient per que's lector pensí mal del Rt. Sr. Vicari de Mancor i li perdi 's concepte; pero no hu diu prou clar per que 'l Rt. Sr. Vicari no'l puga dur en es Tribunal i posarlo a ca-seua. I ha trobat un pape-

rot asquerós com s'Animalot pudent que li ha admés tal infamia i tal calumnia. Per lo demés, es fals que'l Rt. Sr. Vicari de Mancor «visca ab una neboda» «que «diuen que no es neboda» ni ab cap «jove» «que lidiga neboda». El Sr. Vicari té per criada una cosina seua. ¿Qui es que s'atrevirá a negar s'honorabilitat d'aqueixa al·lota, no a lo canalla, ab indirectes, sino a lo cavaller, a les clares? S'Animalot pudent té sa paraula.

I ara just un mot per acabar. Sabem que 's de s'Animalot pudent una de ses coses de que's ofenguéren més, va esser que los retreguésem que 's fundador i director de tal paperot l'Audiencia de Balears l'hagué de comdamnar per estafador; iqu'ell, per no haver d'anar a presili, fogi cap a América. Idó bé, sápiguen es de s'Animalot pudent que d'avuy endevant cada vegada que s'Animalot retreuré indecencies i infamies de capellans, frares o monjes, noltros li retreurem que's seu fundador i director el comdamnaren per estafador, i hagué de fogir cap a América per no haver d'anar a presili. Que s'hi fixi s'Animalot pudent que si hi ha cap periódic a Mallorca que no pot donar lliçons de moralitat ni de decencia a negú, es ell, puys cap altre periódic mallorquí se troba an es cas que's troba ell. I ¿que s'ha figurat s'Animalot pudent? ¿No oblidi que's qui té sa teulada de vidre, no li convé gens gens tirar pedres a sa des veynat! ¡No gran Animalot! ¡no poreu tirar vos a negú sa primera pedra, ni sa segona, ni sa tercera ni cap!

DE TOTES ERBES

Secció local

Diumenge passat a vespre, a l'església des Pares Dominics se feu un exercici solemne de tot, dedicat per devota persona a la «Mare de Deu del Pilar» de Saragossa. Es estat es primé acte de culte públic, que's sapiguem qu'haja rebut a Manacor aquella devotissima Figura.

E'hi acudí moltissima gent, y predicá sobre s'història des santuari y sa devoció del «Pilar» Mn. Pere Dòmenege.

Demá a sa metexa església continuarà es més del Rosari, y se ferá es vespre a s'hora des dies feners, ab sermó del P. Nobert Redal, Dominic.

Es propietari de sa Fonda-Femenies y es diligencier Llorens Font han fet dur de Barcelona un hermós automovil, que feren servir, tot d'una que fone possible, per dur el Bon Jesús a un malalt. ¡Bona idea!

Le mort atropellada de l'illm. Sr. Bisbe de Segorb, D. Antoni M.ª Massanet, va sorprendre molt tothom, y l'han sentida fort es nombrosos amics i coneguts qui aquí tenia.

Torres particulars de marina.

II

Es llocs de marina son difícils de guardar bé per haverhi molts de rams que aclarir i caps que lligar, esser llargues ses distancies que recórrer, mals de vèncer ets accidents de sa terra, i bons de

trobar ets enfonsys i amagatays, qu'ofereixen cobri segur a sa genteta de mans falaguères, afectada de viure esquena dreta; pero ses torres protectores ajuden moltíssim a solucionar tantes i tals dificultats.

De bon malí, ets amos ja poren observar, desde s'altura de ses torres, es vents d'ont bufen; ses boires si corren o pasturen; si'l cel está net o tacat de niguls creuats, tavelles, caparrots o baxos; si son caygudes o cauen aygos de canal, brusques, rovades o gelades; i si la mar calla, ronca, bramula o brama. Aquestes observacions, consultades ab s'esperiencia, resolen si sa diada será o no bona per estendre sa batuda o bugada, treure es canyissos an es sequer, assolayar ses mel·les pelades, axugar es blat, rentat per brut de mascara, i pegar foc an es formiguers; o si, en lloc de fer axó, convendrá més enviar es carros a treginar alga, porrasses o llenya, i dedicar la gent a pitjar sa paya i ventim, ensitjar es grans, escurar s'après i boals, metjencar es femer, adobar sarries i senayes, fer cordes i camelles noves, denetjar ses faves de llavor, o trencar i triar es secays.

Empleyant sa trompa-de-mirar-lluny, tot-d'una que comensa a claretjar, poren veure es pagesos si durant sa nit es seus animals o es des veynats han botades particions i llepoletjat ab sa tala. Poren descubrir igualment si's seu bestiar, escampat, menja tranquil, o si fent un remoli, coll estirat i cap ben alt, demostra sa gran alarma. Quant axó passa, no perden temps ni perdonen medi per agafar o trobar es cans fuyts ab rezel i coa baxa, com a temerosos o empegueits d'haver feta carn.

De demunt ses torres poren enterarse ets amos de quant es missatges se desen-

